Historie Staroměstské radnice

Staré Město Pražské začalo vznikat v polovině 13. století na ploše přibližně 140 hektarů. V té době zde bylo románské osídlení s kamennými domy. S Malou Stranou bylo město spojeno už od roku 1172 Juditiným kamenným mostem, který byl pojmenován podle manželky krále Vladislava I. Terén Starého Města byl později navýšen (stavba hradeb a protipovodňové opatření), takže románská zástavba je zachována v suterénech pozdějších gotických domů.

Obyvatelé Starého Města usilovali o zřízení radnice jako centra samosprávy a symbolu města už od konce 13. století, kdy vládl Václav II. Povolení ale získali až od **JANA LUCEMBURSKÉHO** (1296 - 1346) v roce 1338. Byl tedy zakoupen rohový dům na Velkém rynku (dnešní Staroměstské náměstí) od kupce Wolfina. Tento dům pochází z konce 13. století. K domu byla přistavěna hranolová věž vysoká 69,5 metru dokončená v roce 1364. Na věž byly krátce po roku 1400 instalovány mechanické hodiny, čím byla dána příležitost pro stavbu orloje.

Stavba orloje, který je velmi náročným mechanickým a astronomickým dílem, byla také výrazem moci a bohatství. A to jak církve, tak města, ve kterém byl orloj vybudován. Nemluvě o prezentaci technické zdatnosti dané doby. Možná, že snaha o reprezentaci a touha mít to, co nemají v jiném městě, stála u zrodu legendy o hodináři, který postavil orloj a který byl následně radními oslepen, aby podobnou stavbu nemohl uskutečnit jinde.

Do tělesa věže v prvním patře byla roku 1381 vestavěna **PETREM PARLÉŘEM** (1333 - 1399) gotická arkýřová kaple, na jejímž arkýři je socha tzv. Staroměstské madony. Tento arkýř je pokryt motivy lidských tváří a zvířat; plastiky českých patronů pak pocházejí až z 18. století.

Petra Parléře si vyhlédl císař Karel IV. Petr Parléř pak založil v Praze roku 1356 parléřovskou huť. On sám měl postavení mistra huti (v současné terminologii spíše stavbyvedoucí). Mistr huti se setkával s králi, druhý muž huti měl pak na starosti všechny dělníky. Středověká stavební huť byla přesně organizované společenství kameníků. Ty si vybíral mistr huti a velmi často je přiváděl ze zahraničí. Nepodléhali místním (tedy českým) cechům a měly své vlastní rituály. Veškeré zkušenosti si přidávali výhradně ústně. (Podobný systém společenství měli i pythagorejci.) Toto výlučné postavení jim dávalo pozici tajného společenství. Od těchto zedníků (stavitelů katedrál) byl odvozen i pozdější název pro tajné spolky: zednáři. Postupem času ale stavební huti jako organizace zanikaly, protože klesala poptávka po stavbě nových katedrál.

V současné době tvoří radniční blok několik domů, které byly k radnici postupně připojeny. Současný vzhled získala radnice v roce 1807. Od roku 1871 se v jejích prostorách konají svatby. Radnice byla prvním orgánem městské samosprávy v českém státě.

© Encyklopedie Fyziky (http://fyzika.jreichl.com); Jaroslav Reichl, Martin Všetička
Licence http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/ zakazuje úpravy a komerční distribuci.